

Česká republika**USNESENÍ****Ústavního soudu**

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Jana Musila a soudců Jana Filipa (soudce zpravodaje) a Jaromíra Jirsy o ústavní stížnosti stěžovatele **Jevgenije Aleksandroviče Nikulina (Yevgeniye Nikulina)**, zastoupeného Mgr. Martinem Sadílkem, advokátem, sídlem Štěpánská 39, Praha 1 – Nové Město, proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. listopadu 2017 sp. zn. 14 To 99/2017 a výroku I usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. května 2017 č. j. Nt 406/2017-524, za účasti **Vrchního soudu v Praze** a **Městského soudu v Praze**, jako účastníků řízení, a **Vrchního státního zastupitelství v Praze** a **Městského státního zastupitelství v Praze**, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost a návrh s ním spojený se odmítají.

Odůvodnění

I.**Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí**

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) se stěžovatel domáhal zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí obecných soudů, jimiž byla dle jeho tvrzení porušena jeho ústavní práva zaručená v čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3, čl. 38 odst. 2 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), dále v čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. a), b) a c) a čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jakož i práva vyplývající z čl. 2 odst. 2 Listiny a čl. 1, čl. 2 odst. 3, čl. 95 odst. 1 a čl. 96 odst. 1 Ústavy.

2. Z obsahu napadených rozhodnutí a z vyžádaného soudního spisu vedeného Městským soudem v Praze (dále jen „městský soud“) pod sp. zn. Nt 406/2017 se podává, že v záhlaví uvedeným usnesením městský soud rozhodoval o návrhu státního zastupitelství na vydání stěžovatele do zahraničí ke dvěma trestním stíháním podle § 95 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o mezinárodní justiční spolupráci“). Dospěl přitom k závěru, že vydání k oběma trestním stíháním je přípustné a stěžovatel tedy může být vydán buď do Spojených států amerických, kde se měl, stručně řečeno, dopustit neoprávněného vniknutí do zabezpečené počítačové sítě několika obchodních společností a neoprávněně tak získat přístup k osobním údajům z účtů jejich klientů (v počtu desítek milionů), jakož i do Ruské federace, kde se měl, stručně řečeno, dopustit odcizení majetku přes internet v rámci organizované skupiny. Stěžovatel přitom souhlasí se svým vydáním do Ruské federace, žádné trestné činnosti se však nedopustil.

3. Žádné ze stíhání není dle městského soudu promlčeno a obě jednání jsou trestná i dle právních předpisů České republiky, přičemž z listinných důkazů tento soud dospěl k závěru, že Spojené státy americké jsou demokratickou zemí s vysokým standardem ochrany práv a uspokojivě lze hodnotit i podmínky tamějšího vězeňství. Co se týče Ruské federace, nezjistil městský soud žádné skutečnosti, které by zpochybňovaly záruky řádného řízení uvedené v žádosti její Generální prokuratury ze dne 12. 11. 2016. Tyto záruky nebyly zpochybňovány ani samotnou osobou vydávaného. Z materiálů dodaných cizozemskými orgány pak městský soud dospěl k závěru, že je vedeno trestní stíhání stěžovatele a z konkrétně vyjmenovaných důkazů vyplývá důvodné podezření, že pachatelem je stěžovatel. Zároveň městský soud nezjistil žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že by vydání mělo být nepřípustné podle § 91 zákona o mezinárodní justiční spolupráci. Stěžovatel je dle soudu mladým, zdravým mužem, a nelze předpokládat, že by mu jeho vydáním hrozila nepřiměřená újma. Městský soud přitom nemůže hodnotit věrohodnost stěžovatelovy obhajoby, jde-li o otázku viny, nýbrž může posoudit pouze to, zda je podezření přiměřeně podloženo. Důvodnou neshledal městský soud námitku, že vydání brání nepřeložení návrhu státního zástupce do jeho mateřského jazyka. Rovněž tak dle soudu z ničeho nevyplývá, že by trestní stíhání ve Spojených státech amerických mělo mít politické pozadí. Stěžovatelova tvrzení jsou v tomto směru nepodložena a stíhané jednání má nepolitickou povahu. Konečně za nedůvodnou považuje městský soud i námitku hrozby nepřiměřeným trestem, neboť z americké právní úpravy dovodil, že více uložených trestů se vykonává souběžně.

4. Proti uvedenému rozhodnutí podal stěžovatel stížnost, kterou Vrchní soud v Praze (dále jen „vrchní soud“) napadeným usnesením zamítl. Vrchní soud rozhodoval ve veřejném zasedání, neboť prováděl další důkazy (zejména doplnění extradičních materiálů). Po zhodnocení nových důkazů shledal, že nejsou dány žádné důvody nepřípustnosti vydání vymezené v § 91 zákona o mezinárodní justiční spolupráci. Dle vrchního soudu není dán ani důvod vyloučení soudce Pytlouna (předseda senátu městského soudu) pro jeho předchozí rozhodování o uvalení předběžné vazby. V takové situaci se dle soudu analogicky neuplatní § 30 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“). Při rozhodování o předběžné vazbě se rozhoduje pouze o riziku uprchnutí a vyhýbání se trestnímu stíhání. Naproti tomu ve vazebním řízení podle § 67 a násl. trestního řádu soudy posuzují rovněž existenci důvodného podezření, že skutek spáchala obviněná osoba. Rozhodování o předběžné vazbě tak nezakládá pochybnosti o budoucí nepodjatosti soudce. Trestná činnost stěžovatele dle vrchního soudu nemá výlučně politický či vojenský charakter, ale byla vedena zjištěnou motivací. Stíhání pak není promlčeno, neboť ve prospěch kvalifikované skutkové podstaty (s delší promlčecí lhůtou) hovoří podezření z páchání uvedené činnosti ve skupině a způsobení škody velkého rozsahu, jakkoliv jde v tomto aspektu jen o odhad. Proti vydání pak nebyly zjištěny ani žádné skutečnosti v oblasti porušování lidských práv a úrovně vězeňství. Stěžovateli nehrozí v případě odsouzení ani žádná nepřiměřená újma, vzhledem k jeho poměrům. Jeho rodina ho v České republice navštěvuje, takže ani v tomto ohledu nejde o neakceptovatelný stav. Podle zjištěných informací pak stěžovateli hrozí trest srovnatelný s trestem tuzemským. Tresty se ve Spojených státech amerických zásadně vykonávají souběžně, jen tresty za závažnou krádež osobní identity si musí odsouzený odpykat po výkonu trestu za jiné trestné činy – přitom tyto tresty za 2 trestné činy krádeže osobní identity mohou být dle úsudku soudce uloženy jako souběžné, po výkonu trestu za jiné trestné činy. Vrchní soud tak konstatoval, že reálně stěžovateli

hrozí nikoli až 54 roků, jak namítala jeho obhajoba, ale 14 či 12 roků. Předložené důkazy dle vrchního soudu svědčí o důvodnosti trestního stíhání a obhajobou předložené závěry ve prospěch stěžovatele překračují rámec řízení o přípustnosti vydání, nevinu stěžovatele pak nijak neprokazují. Podezření tedy nadále trvá a vydání je z tohoto hlediska přípustné.

II.

Argumentace stěžovatele

5. Protiústavnost postupu městského soudu spatřuje stěžovatel ve vydání nepřezkoumatelného usnesení, v porušení stěžovatelova práva na obhajobu a ve skutečnosti, že rozhodoval vyloučený soudce. Nepřezkoumatelnost napadeného usnesení pak dovozuje stěžovatel z toho, že soud neodůvodnil své závěry ohledně celé řady skutečností. V první řadě jde o nepromlčení trestního stíhání. Tuto námitku stěžovatel v rámci předmětného řízení vznesl, přičemž městský soud dospěl k závěru, že podle právního řádu České republiky není trestní stíhání promlčeno. Uvedený závěr se však dle stěžovatele opírá o nesprávnou právní kvalifikaci údajného stěžovatelova jednání. Klíčové je v tomto směru zjištění výše škody, které určuje právní kvalifikaci stěžovatelova jednání. Částky uvedené v dokumentech amerických orgánů přitom nelze nijak objektivně ověřit. Proto o tyto názory nelze opřít závěr o nepromlčení trestního stíhání. Pro své závěry tak neměl městský soud dostatek podkladů a měl tedy stěžovatelovo jednání posoudit podle obecné skutkové podstaty daného trestného činu, a tedy s výrazně kratší promlčecí lhůtou. V další části pak soud nesprávně kvalifikoval stěžovatelovo jednání (podle § 231 trestního zákoníku) jako páchané v organizované skupině, ačkoliv z důkazů naplnění tohoto znaku jednoznačně nevyplývá. Zejména není zřejmé, jaké další osoby se měly na jednání podílet a jakým způsobem. I v tomto případě tak mohl soud aplikovat pouze obecnou skutkovou podstatu, u níž je promlčecí lhůta podstatně kratší. S těmito námitkami se městský soud vůbec nevypořádal.

6. Nepřezkoumatelnost napadeného usnesení městského soudu pak stěžovatel dovozuje rovněž z nedostatečného vypořádání závěru ohledně toho, zda stěžovatel bude v případě vydání vzhledem ke svému věku, osobním poměrům a závažnosti skutku nepřiměřeně postižen. Soud v odůvodnění usnesení neuvedl, jak hodnotil důkazy k osobním poměrům stěžovatele a nerozvedl ani, z jakého důvodu odmítl provést důkaz obsahu cizí právní normy (ke zjištění hrozícího trestu ve Spojených státech amerických). Aniž by si soud opatřil překlad správné právní normy, nepřezkoumatelným způsobem dovedl, že stěžovateli hrozí maximálně trest odnětí svobody v trvání 10 let. Tento závěr byl zřejmě nesprávně převzat z vyjádření státního zastupitelství.

7. Přezkoumatelným způsobem se soud rovněž nezabýval otázkou politického charakteru stěžovatelova údajného jednání a hrozby zhoršení stěžovatelova postavení pro jeho původ a státní občanství. Ačkoliv samotný skutek politickou povahu nemá, zdůrazňuje stěžovatel politické okolnosti žádosti o jeho vydání a celého případu. To stěžovatel dokládá vztahy mezi Spojenými státy americkými a Ruskou federací, dále skutečnostmi, pro které byl dotazován orgány Spojených států amerických, jakož i okolnostmi jeho zadržení. Stěžovatel má za to, že se stal obětí útoků v rámci politických neshod mezi oběma státy v souvislosti s tvrzeným ovlivňováním amerických prezidentských voleb. Poukazuje k tomu na případy dalších ruských občanů zadržených na žádost Spojených států amerických. Stěžovatel se měl dle dokumentů nabourat mimo

jiné do sítě společnosti Formspring, z níž byly zjištěny právě poznatky o odhalení soukromého mailu kandidátky na úřad prezidenta Spojených států amerických. Toto spojení dává dle stěžovatele celému stíhání politický rozměr a jeho vydání je tak nepřípustné. Dále tomu nasvědčují i dotazy amerických agentů, vyslychajících stěžovatele v České republice. Stěžovatel byl jimi tzv. vytěžován ohledně významných ruských představitelů, a to bez přítomnosti obhájce, který nebyl o tomto úkonu vůbec informován. Dále byl stěžovatel vyzván, aby přiznal svou účast na elektronických útocích souvisejících s ovlivňováním amerických prezidentských voleb, za což mu bylo slíbeno zastavení trestního stíhání, pro něž je vedeno extradiční řízení. Přítomnost cizozemských příslušníků u takového úkonu byla navíc v rozporu se zákonem o mezinárodní justiční spolupráci. Městský soud se však tímto aspektem případu vůbec nezabýval a některé námitky ani v rozhodnutí neuvedl. Dle stěžovatele z výše uvedeného vyplývá, že skutky, pro něž je vedeno extradiční řízení, jsou pouhou záminkou v jinak politickém boji. Tomu nasvědčuje i datum stěžovatelova zadržení, ačkoliv skutky, pro něž je stíhán, jsou podstatně starší. A teprve tři dny po stěžovatelově zadržení byla Ruská federace poprvé oficiálně obviněna z ovlivňování voleb.

8. Za nepřezkoumatelný považuje stěžovatel rovněž způsob, jakým se městský soud vypořádal s extradičními materiály a vydáním stěžovatele ve vztahu k mezinárodní smlouvě č. 185/1935 Sb., Dodatková úmluva mezi republikou Československou a Spojenými Státy Americkými o vzájemném vydávání zločinců (zřejmě myšlena mezinárodní smlouva č. 48/1926 Sb., mezi republikou Československou a Spojenými Státy Severoamerickými o vzájemném vydávání zločinců). Ta měla být jako zvláštní předpis aplikována. Její čl. 1 pak uvádí, že k vydání osoby může dojít pouze tehdy, bude-li podán takový důkaz o trestném činu, který by podle v místě platných zákonů ospravedlnil její zatčení a dodání k soudu. Dle stěžovatele tak musí jít o důkazy, které by odůvodňovaly podání obžaloby. Povinnost důkazně podložit žádost o vydání vyplývá i z judikatury Ústavního soudu. Městský soud se však splněním podmínek (v otázce kvality důkazního materiálu) uvedené mezinárodní smlouvy nezabýval. Z protokolu o veřejném zasedání a ze zbytku spisu přitom vyplývá, že jediným důkazem o důvodnosti trestního stíhání je místopřísežné prohlášení agenta FBI, jež není nijak dále doloženo. Jiné důkazy (např. elektronické záznamy) provedeny nebyly. Ona údajně usvědčující tvrzení byla vyvrácena odbornými vyjádřeními předloženými obhajobou a prohlášením provozovatele datových služeb. Soud tak ve výsledku neuvádí dostatečně konkrétně ty skutečnosti, které dle něj vedou k závěru o důvodnosti trestního stíhání. Proto je závěr soudu v extrémním nesouladu s provedenými důkazy. Vágní odkaz na „předložené materiály“ nespĺňuje dle stěžovatele požadavky na ústavně konformní odůvodnění soudního rozhodnutí a je projevem libovůle.

9. Jako další stěžovatel zdůrazňuje porušení jeho práva na obhajobu, k němuž mělo dojít tím, že ke dni konání veřejného zasedání u městského soudu nebyl stěžovateli doručen překlad návrhu státního zastupitelství na jeho vydání. Dle stěžovatele soud porušil § 28 odst. 4 trestního řádu, které rozšiřuje povinnost překládat písemnosti nad rámec demonstrativního výčtu uvedeného v § 28 odst. 2 trestního řádu, je-li to zapotřebí k zaručení spravedlivého procesu a práva na obhajobu. Nepřeložení návrhu státního zástupce pak považuje stěžovatel za zásadní pochybení, neboť se jím navrhuje vydání rozhodnutí s významným zásahem do stěžovatelových práv. Tímto návrhem se ukončila fáze předběžného šetření, v níž mohl stěžovatel zpochybnit spáchání trestného činu a navrhopvat v tomto směru důkazy. To se pak projevilo v řízení před městským soudem,

který odmítl opatřit stěžovatelem navržené důkazy a zároveň odmítl odročit veřejné zasedání.

10. Rozhodnutí městského soudu vydal dle stěžovatele vyloučený soudce Jaroslav Pytloun. Ten dne 12. 10. 2016 rozhodl o vzetí stěžovatele do předběžné vazby. Následně pak vydal ústavní stížností napadené rozhodnutí. Pro své předchozí rozhodnutí měl být však z dalšího rozhodování vyloučen, a to analogickým užitím § 30 odst. 2 trestního řádu. Dle uvedeného ustanovení je vyloučen z dalšího rozhodování (obvykle po podání obžaloby) soudce, který měl nějaký osobní podíl na rozhodování v předchozích fázích trestního řízení. Smyslem tak dle stěžovatele je vyloučit vznik pochybností o nestrannosti soudu. Soudce Jaroslav Pytloun se musel v řízení o předběžné vazbě zabývat splněním podmínek tzv. útěkové vazby. Konkrétně v rozhodnutí o vzetí stěžovatele do předběžné vazby uvedl, že neshledal promlčení trestního stíhání a že by případ měl politický podtext či politické důvody (bez znalosti extradičních materiálů). Tato zkoumání jsou pak předmětem řízení o přípustnosti vydání. Jeho názor na dané otázky tak byl utvořen a znám před samotným veřejným zasedáním, pročez měl být z dalšího rozhodování vyloučen. Neaplikovat ustanovení § 30 odst. 2 trestního řádu na popsanou situaci je dle stěžovatele nelogické.

11. Další porušení ústavních práv vyjmenovává stěžovatel ve vztahu k rozhodnutí vrchního soudu. Především dle stěžovatele nebyly splněny podmínky pro zamítnutí stížnosti, jak dle jeho názoru vyplývá z popisu postupu městského soudu. Zrušení usnesení městského soudu pro nepřezkoumatelnost přitom navrhovala při veřejném zasedání i vrchní státní zástupkyně. K nápravě pochybení městského soudu přitom nedošlo v řízení o stěžovatelově stížnosti a porušení stěžovatelových ústavních práv tak trvá. Sám stížnostní soud se s některými námitkami stěžovatele vůbec nevypořádal a jeho závěry jsou v extrémním rozporu s obsahem provedených důkazů. Obsahem rozhodnutí se vrchní soud dle názoru stěžovatele vůbec neměl zabývat, neboť jeho nepřezkoumatelné odůvodnění takový postup neumožňovalo.

12. V otázce promlčení se vrchní soud spokojil s tím, že výše škody je pouze odhadnutá americkými orgány a poškozenými společnostmi. Takový stav je však dle stěžovatele nepřípustný. Pochybení městského soudu tak v této otázce přetrvalo. Nedostatečně vypořádaná je i námitka hrozby nepřiměřeného postihu stěžovatele v případě jeho vydání do Spojených států amerických. Vrchní soud přehlédl některé podstatné námitky, např. nemocné rodiče stěžovatele, či malou dceru a družku v Ruské federaci. Rovněž nelze srovnávat dopravní možnosti návštěv stěžovatele v Praze a ve Spojených státech amerických. Při zdravotním stavu rodičů stěžovatele jde o zásadní rozdíl. Po utrpené mrtvici v únoru 2018 navíc stěžovatelova matka nemůže vůbec cestovat letecky. Těmito skutečnostmi se stížnostní soud vůbec nezabýval. Vrchní soud rovněž nesprávně interpretoval americkou právní úpravu. Stěžovatel předložil odbornou analýzu americké advokátní kanceláře, podle níž mu hrozí trest odnětí svobody v trvání 54 let. Takový trest považuje stěžovatel za nehumánní, nenaplnující účel trestání a excesivní v evropské právní kultuře. Vrchní soud však nesprávně vyložil americké právní normy a jeho úvahy tak nemají reálný podklad. Z extradičních materiálů vyplývá, že mnohonásobné tresty odnětí svobody se ve Spojených státech amerických vykonávají po sobě, pokud soud nerozhodne o jejich souběžném výkonu. Rovněž tak z nich vyplývá, že součet horních hranic trestů odnětí svobody ve stěžovatelově případě činí 54 let. Americké orgány sice připojily k materiálům úvahu o uložení „reálného trestu“, založené na pokynech k určování trestu, ty jsou však ve výsledku pro rozhodujícího

soudce nezávazné. To vrchní soud v napadeném rozhodnutí nijak nezohlednil. Dále tento „reálný“ (nepodložený) trest ve Spojených státech amerických srovnává s nejvyšším možným trestem v České republice. V případě pochybností měl soud provést důkaz znaleckým zkoumáním americké právní úpravy. Neexistence takového znalce v České republice nemůže jít přitom k tíži stěžovatele. Konečně se vrchní soud nedostatečně zabýval i nepřezkoumatelností usnesení městského soudu v otázce politického pozadí celého případu.

13. Dále vrchní soud sám porušil stěžovatelovo právo na obhajobu tím, že bez odůvodnění zamítl jeho návrh na znalecké zkoumání (které již probíhalo ze stěžovatelovy iniciativy) doplněných extradičních materiálů, stejně jako návrh na odročení veřejného zasedání. Uvedený posudek měl dle stěžovatele prokázat neexistenci důkazů dostačujících ke stěžovatelovu vydání do Spojených států amerických ve smyslu výše uvedené mezinárodní smlouvy. Rovněž tak na vrchním soudu rozhodoval o stěžovatelově námitce podjatosti soudce Jaroslava Pytlouna jiný vyloučený soudce Karel Šemík. Tento soudce totiž rozhodoval o stížnosti proti dřívějšímu usnesení městského soudu. Proti tomuto postupu podal stěžovatel stížnost, jíž by se měl zabývat Nejvyšší soud. Ze všech uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Ústavní soud napadená rozhodnutí zrušil. Zároveň stěžovatel žádal, aby mu byla přiznána náhrada nákladů řízení.

14. Součástí ústavní stížnosti byl rovněž návrh na odklad vykonatelnosti napadeného usnesení městského soudu. Tomuto návrhu Ústavní soud vyhověl usnesením ze dne 20. 2. 2018 č. j. IV. ÚS 530/18-34. Důvodem byla především nenapravitelná hrozba závažné újmy na stěžovatelových právech.

III.

Vyjádření ostatních účastníků řízení a replika stěžovatele

15. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům řízení a vedlejším účastníkům řízení.

16. Vrchní soud plně odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí, které se dle jeho názoru vypořádalo se stěžovatelem uplatněnými námitkami. Následně v podstatě toliko zopakoval základní argumenty napadeného rozhodnutí. Ústavní stížnost nepovažuje za důvodnou a navrhl její odmítnutí pro zjevnou neopodstatněnost.

17. Městský soud pouze odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí.

18. Vrchní státní zastupitelství se ve svém vyjádření vzdalo postavení vedlejšího účastníka řízení.

19. Městské státní zastupitelství ve svém vyjádření uvedlo, že napadená rozhodnutí nepovažuje za nepřezkoumatelná, naopak jsou řádně odůvodněna a vypořádala se se všemi námitkami obhajoby. Rovněž tak nesouhlasí s tvrzením, že by trestní stíhání (a postup českých a amerických orgánů v řízení) mělo mít politické důvody. Ke kontaktu amerických orgánů se stěžovatelem na českém území došlo v souladu se zákonem. Stejně tak byla zachována všechna práva obhajoby, zejména pokud jde o

překlad důležitých listin. K otázce vyloučených soudců se zevrubně vyjádřil Nejvyšší soud.

20. Stěžovatel následně využil svého práva repliky. V ní v podstatě toliko zopakoval argumenty uvedené již v ústavní stížnosti. Pouze v otázce porušení práva na obhajobu uvedl, že obhájce obdržel doplněné extradiční materiály pouhé dva dny před jednáním vrchního soudu. Navíc aktivní činnost obhajoby nemůže zhojit vadný postup soudu. V ostatních částech odkázal na ústavní stížnost a její podstatné závěry zopakoval.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

21. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s požadavky § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatel vyčerpал všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*).

V.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

22. Ústavní soud dále posoudil obsah ústavní stížnosti a dospěl k závěru, že jde o návrh zjevně neopodstatněný podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

23. Co se týče námitky, že ve věci rozhodovali vyloučení soudci a že mělo být analogicky aplikováno ustanovení § 30 odst. 2 trestního řádu, nemohl jí Ústavní soud přisvědčit. Zde možno odkázat stěžovatele na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2018 č. j. 11 Tvo 27/2017-11, ve kterém jsou srozumitelně a přehledně vyloženy rozdíly mezi předměty řízení o předběžné vazbě a řízení o přípustnosti vydání. Druhá věta § 30 odst. 2 trestního řádu vyjmenovává procesní úkony, jejichž provedení brání soudci v rozhodování v pozdějších fázích trestního řízení. Uvedený seznam je přitom taxativní a analogicky se u jiných úkonů automaticky neuplatní (srov. rovněž např. Šámal P. a kol.: *Trestní řád II.* 7. vyd., Praha, C. H. Beck 2013, s. 377). Pouze v případech, v nichž by se při provádění některého z procesních úkonů choval soudce tak, že by byla zpochybněna jeho nepodjatost, muselo by dojít k vyloučení tohoto konkrétního soudce. Tuto možnost Nejvyšší soud přezkoumal a důvody pro vyloučení neshledal. K jím uvedeným závěrům považuje Ústavní soud za vhodné doplnit toliko následující.

24. V obecné rovině je třeba vycházet ze zásady, že profesionální soudce je schopen spravedlivě posoudit věc i v různých fázích řízení. Jestliže se však zákonodárce rozhodl tuto zásadu omezit, je třeba na dodržení tohoto omezení bezpodmínečně trvat, z hlediska ochrany práva na zákonného soudce (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2018 sp. zn. III. ÚS 1920/17 – všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>). K vyloučení soudce zákonodárce nepřistoupil

v případech rozhodování podle § 94 a 95 zákona o mezinárodní justiční spolupráci. Proto dle Ústavního soudu není důvod trvat na obecném vyloučení takto rozhodujících soudců. Proti argumentu analogického užití § 30 odst. 2 trestního řádu hovoří dle Ústavního soudu i samotné znění § 94 zákona o mezinárodní justiční spolupráci (stojícího jako *lex specialis* k trestnímu řádu), dle něž o předběžné vazbě rozhoduje „samosoudcovsky“ předseda senátu. Takové znění by postrádalo smyslu, pokud by rozhodující soudce následně v žádném senátu nerozhodoval v řízení podle § 95 zákona o mezinárodní justiční spolupráci. Konečně uváděné úkony, tedy předběžná vazba a úkony vyjmenované v § 30 odst. 2 trestního řádu, nejsou dle Ústavního soudu srovnatelné povahy, navzdory jejich pojmenování. O předběžné vazbě, jež je svou povahou specializovaným zajišťovacím opatřením, soud rozhoduje obvykle v situaci neznalosti jakýchkoliv podrobnějších materiálů, neboť má zpravidla k dispozici pouze stručné extradiční materiály, doplněné výsledkem obviněného a např. procesními úkony z jeho zadržení, jako tomu bylo i v posuzované věci. Naproti tomu při úkonech uvedených v § 30 odst. 2 trestního řádu (vazba, domovní prohlídka, atd.) se seznamuje zpravidla s rozsáhlým spisovým materiálem vyšetřujících orgánů, jehož součástí se velmi často při soudním projednávání obžaloby z různých důvodů vůbec nevyužijí (jsou zredukovány jen na důkazy přípustné a relevantní podle obžaloby), a proto by neměly ovlivňovat uvažování soudu po podání obžaloby.

25. V otázce údajného porušení práva na obhajobu se Ústavní soud plně ztotožnil se závěry napadeného rozhodnutí vrchního soudu (srov. str. 6 a 7). Z procesního postupu v řízení je navíc zřejmé, že obhajoba byla se všemi materiály podrobně seznámena. Z obsahu spisu pak vyplývá, že práva obhajoby byla po celou dobu soudního řízení chráněna.

26. Namítá-li stěžovatel nepřezkoumatelnost rozhodnutí městského soudu, lze konstatovat, že se s velkou částí jeho námitek vypořádal obsáhle, srozumitelně a přehledně již vrchní soud, který dále částečně závěry městského soudu doplnil. K tomu třeba uvést, že hodnotí-li Ústavní soud soudní řízení vždy jako jeden celek s jedním konečným pravomocným výsledkem, musí přistupovat k hodnocení napadených rozhodnutí v jejich vzájemném kontextu. Napadená rozhodnutí v tomto směru ve svém konečném výsledku všechny ústavní požadavky splňují.

27. V první řadě nepovažuje Ústavní soud za ústavně nekonformní postup, kterým stížnostní soud doplní odůvodnění nalézacího soudu a tím případně odstraní některé jeho nedostatky. Samotné odůvodnění se pak se všemi stěžovatelovými námitkami vypořádalo v míře přiměřené relevanci těchto námitek pro předmět řízení. Oba soudy podrobně vyložily své úvahy ohledně důkazů, které dle nich svědčí pro důvodnost stěžovatelova trestního stíhání. Rovněž tak dostatečně podrobně reagovaly na námitky týkající se důvodů možné nepřípustnosti vydání. Konečně se soudy přijatelným způsobem vypořádaly i s dalšími stěžovatelovými důkazními návrhy, když správně poukázaly na nadbytečnost (resp. bezpředmětnost) jejich provedení v řízení podle § 95 zákona o mezinárodní justiční spolupráci.

28. Těžiště ústavní stížnosti pak tvoří ty zbývající námitky, které se týkají tvrzených nedostatků důkazního řízení, které stěžovatel označuje za extrémní rozpor mezi obsahem provedených důkazů a závěry soudů. Soudy se však dle názoru Ústavního soudu všemi skutkovými otázkami zabývaly v míře přiměřené předmětu řízení o přípustnosti vydání. Tomu uzpůsobily i výklad norem podústavního práva. Stěžovatel se

naopak svoji obhajobou, z většiny zopakovanou v ústavní stížnosti, opětovně pokouší předmět řízení o přípustnosti vydání posunout do roviny přezkumu na úrovni rozhodování o vině v hlavním líčení, což ale řízení o přípustnosti vydání do ciziny, stejně jako ústavním požadavkům na takové řízení kladeným, neodpovídá.

29. Česká republika je povinna dodržovat svoje mezinárodní závazky (srov. čl. 1 odst. 2 Ústavy), a to i na poli trestního práva. Zásadou je v tomto směru vydání každého podezřelého, pokud tomu nebrání jiné, silnější mezinárodní závazky (obvykle v oblasti ochrany lidských práv), anebo základní hodnoty českého ústavního pořádku. Nevydání by však mělo být z povahy věci postupem výjimečným a důkladně odůvodněným (podle Grotiovy maximy *aut dedere aut punire*). Proto jsou na toto řízení kladeny jiné požadavky z hlediska standardů právního i skutkového hodnocení všech okolností případu, neboť tím by justiční orgány České republiky z řady důvodů (např. pro vzdálenost důkazů, jazykové bariéry, apod.) vstupovaly na místo rozhodování příslušných orgánů cizozemských. Úkolem soudů v řízení podle § 95 zákona o mezinárodní justiční spolupráci tak v podstatě je zjistit, zda žádost o vydání splňuje základní požadavky, které lze od takového úkonu vyžadovat, a zda vydání nebrání nějaká důležitá právní překážka. Tomuto svému úkolu soudy v daném řízení zcela dostály.

30. Co se týče základních náležitostí extradičních materiálů ze Spojených států amerických, tak tyto jednoznačně uvádí celou řadu důkazů nasvědčujících důvodnosti stěžovatelova trestního stíhání. To bylo již potvrzeno i americkým soudem, který na stěžovatele vydal mezinárodní zatykač. O kvalitě celkového souhrnu dodaných materiálů mimo jiné svědčí i srovnání s materiály dodanými orgány Ruské federace, jež soudy rovněž shledaly jako dostatečné. Nejde tedy ze strany soudů o žádnou svévoli či libovůli. Skutečnost, že si důkazy v některých částech mohou odporovat (zvláště s důkazy dodanými obhajobou), není v trestním řízení nic neobvyklého a tento fakt musí být brán v potaz v řízení o vině a trestu, bude-li řádně zahájeno. Pisemnosti dodané americkými orgány lze pak hodnotit jako srozumitelné, logicky odůvodněné a rozhodně splňující požadavky, které Ústavní soud klade například na srovnatelné usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 a násl. trestního řádu. To platí i pro dílčí závěry, pro trestní stíhání důležité, kupříkladu o výši škody (ovlivňující pak promlčecí lhůtu), konkrétním naplnění některých znaků trestného činu, přesné právní kvalifikaci stíhaného jednání, apod. Závěr o dostatečnosti amerických extradičních materiálů učiněný obecnými soudy tak považuje Ústavní soud za ústavně konformní, odpovídající jejich roli v řízení podle § 95 zákona o mezinárodní justiční spolupráci, i znění úpravy příslušných mezinárodních smluv.

31. Konečně tedy bylo třeba posoudit, zda soudy neopomněly aplikovat některou z překážek, bránících ve stěžovatelově vydání. Ani v těchto jejich závěrech však Ústavní soud žádné pochybení neshledal. Jak vyplývá z výše uvedeného, je otázka promlčení a správné právní kvalifikace řešena v řízení podle § 95 zákona o mezinárodní justiční spolupráci vždy toliko přibližně, s přihlédnutím k těm důkazům, které jsou v danou chvíli k dispozici. Soudy v daném řízení nezjistily žádné hodnověrné skutečnosti, které by napovídaly tomu, že trestní stíhání je promlčeno, anebo že je třeba jej kvalifikovat jinak. Opatřené důkazy, jakkoliv mohou být zatím důkladně neproověřené, svědčí ve prospěch uvedených závěrů. Námitky obhajoby zůstaly toliko v rovině spekulací, které jsou jistě velmi relevantní v řízení o vině a trestu, nemohou však v zásadě ovlivnit řízení o důvodnosti trestního stíhání a vydání k němu do ciziny.

32. Dostatečně se soudy vypořádaly i s námitkou hrozby nepřiměřeného postižení stěžovatele. Délku trestu soudy samy vyhodnotily na základě provedených důkazů a v tomto hodnocení není přítomen žádný extrémní rozpor. Ani zde nemůže skutečnost, že obhajoba disponuje důkazem odporujícím závěrům soudů, svědčit o ústavní nepřijatelnosti takového závěru. Soudy pečlivě vyhodnotily dostupné důkazy a dospěly k odůvodněnému závěru, že stěžovateli hrozí trest srovnatelný s úpravou v České republice. Není úkolem Ústavního soudu tento jejich závěr o znění cizí právní úpravy přezkoumávat, je-li důkazně podložen.

33. Toliko jako *obiter dictum* pak Ústavní soud poznamenává, že ani podstatně delší trest odnětí svobody, který je vykonáván v souladu s lidskými právy odsouzeného, nemůže být překážkou pro jeho vydání. Rozdílnost kulturního přístupu k některým obecně trestným jednáním (typicky například drogové delikty, sexuální napadání, nebo právě informační kriminalita) není sama o sobě důvodem nesplnění mezinárodních závazků. I osoba bez právnického vzdělání má v současné době dostatek informací, aby si uvědomovala, že v různých zemích platí různé právní řády odpovídající specifické historii konkrétní země a její společenské, ekonomické a kulturní vyspělosti, tedy i co se týče možné variability trestů za trestné činy. V případě závažného trestného činu, o jehož skutkové podstatě panuje i v mezinárodním společenství shoda, není rozhodující toliko subjektivní pocit „hrubé nepřiměřenosti“ vykonávaného trestu v poměru k referenční rovině, kterou si stěžovatel sám určí např. odkazem na trestní sazbu obsaženou v (českém) trestním zákoně. V různých státech se záměry zákonodárce v oblasti trestního práva včetně výše trestů vždy odvíjí od jeho mimoprávních úvah spočívajících na politických, společenských a mravních principech, přestože samotný výkon trestní justice je ovládán čistě zásadami právními. Výše trestu proto sama o sobě nemůže být nepřiměřená univerzálně, ale případně vždy s ohledem na konkrétní okolnosti uložení trestu, právní, sociální a kulturní kontext. Zákonodárcem stanovená trestní sazba za určité jednání stanovuje trest přípustný (možný), moc soudní pak v konkrétních podmínkách uloží trest, který odpovídá výsledkům provedeného soudního řízení. V těchto mezích se v různých právních prostředích projevují v nestejném poměru základní funkce regulativní, funkce ochranná, funkce preventivní a funkce individuálně represivní. Jsou-li v daném státě uznávány základní právní zásady spravedlivého procesu a základní zásady humanismu, není možné výkon humánního trestu za obecně trestné jednání považovat sám o sobě za nepřiměřený. Přitom je třeba rovněž zohlednit kupř. systém udílení milostí, možností podmíněného propuštění, apod. [srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2007 sp. zn. I. ÚS 601/04 (N 34/44 SbNU 417)].

34. Dostatečně se soudy zabývaly i nepřiměřeností újmy, spočívající v zásahu do stěžovatelova rodinného života. Přestože se explicitně nemohly vypořádat s novým zdravotním stavem stěžovatelovy matky, jejich závěry i tak nadále obstojí. Otázka (ne)možnosti návštěv dospělých obviněných, případně i odsouzených, ze strany jejich rodičů, není natolik významným zájmem, aby ospravedlnil nevydání k závažnému trestnímu stíhání. Silnější je pak zájem o trvání intenzivního kontaktu s družkou a zejména nezletilou dcerou. V tomto směru však žádné překážky najevo nevyšly, když navíc sám stěžovatel v průběhu trestního řízení uvedl, že disponuje poměrně značnými peněžními prostředky. Ani v této oblasti se tak hrozba nepřiměřené újmy nejeví jako reálná.

35. Za dostatečné je třeba považovat i vypořádání se s námitkou politického pozadí celého případu. Na závěry obecných soudů může Ústavní soud zcela odkázat. Pro úplnost lze jen doplnit, že ani potvrzení stěžovatelových námitek by zásadně nemohlo založit překážku jeho vydání. I kdyby totiž snad některé americké vyšetřující orgány byly vůči stěžovateli zaujaté (pro jeho údajné jednání ve prospěch prezidenta Spojených států amerických) a celou trestní věc sledovaly pouze vlastní politické cíle, jako v každém vyspělém právním státě zůstávají pod dohledem orgánů veřejné žaloby a zejména nezávislé soudní moci. Právě hierarchicky postavený systém orgánů činných v trestním řízení je základní překážkou toho, aby systém trestní justice ovládla svévole vyšetřujících orgánů. V celém trestním řízení v České republice přitom nebyla zjištěna jediná okolnost, která by zpochybňovala nezávislost amerických soudních orgánů. V takové situaci není pro nevydání stěžovatele žádný právní důvod.

36. S ohledem na výše uvedené Ústavní soud ústavní stížnost mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný. Z toho důvodu nemohl Ústavní soud vyhovět ani návrhu na přiznání náhrady nákladů řízení.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 27. března 2018

Jan Musil v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jitka Štichová